

Marzena Rydzewska-Włodarczyk

STUDENCKIE PRAKTYKI ZAWODOWE A EFEKTY KSZTAŁCENIA. WYNIKI BADAŃ

STUDENT APPRENTICESHIPS AND LEARNING OUTCOMES. RESULTS OF RESEARCH

Katedra Rachunkowości, Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny w Szczecinie
ul. Żołnierska 47, 71-210 Szczecin, e-mail: marzena.rydzewska-wlodarczyk@zut.edu.pl

Summary. Research shows that employers expect of employees, not only theoretical knowledge but also skills and attitudes specified as a condition for effective work. The effect of students education in higher education should be practical the competence (knowledge and skills) complementary theoretical competence. The implementation of these learning outcomes can be done during the students' professional practices. The paper presents results of research conducted among the students studying at West Pomeranian University of Technology in Szczecin on Faculty of Economics. The research focused on: competencies acquired by students during the student apprenticeships, student opinion on the expectations of employers and issues of organize the students' professional practices.

Słowa kluczowe: efekty kształcenia, kompetencje, oczekiwania pracodawców, studenckie praktyki zawodowe, umiejętności.

Key words: competence, expectations of employers, learning outcomes, skills, student apprenticeships.

WSTĘP

Obecnie wyznacznikiem procesu kształcenia są wymagania stawiane absolwentom szkół wyższych przez rynek pracy (Bednarz, http://www.fundacja.edu.pl/organizacja/_referaty/23.pdf). W opiniach pracodawców szkoły nie w pełni przygotowują absolwentów do pracy. Znane są poglądy o zbyt teoretycznym, a jednocześnie mało praktycznym profilu kształcenia (Ustrzycki 2007). Pracodawcy oczekują bowiem od uczelni wyposażenia absolwentów nie tylko w wiedzę teoretyczną, ale także w określone umiejętności. W związku z tym zasadniczą cechą tzw. nowego podejścia do kształcenia stał się powrót do idei kształcenia polegającego nie tylko na przekazywaniu wiedzy, ale także na kształtowaniu umiejętności jej stosowania oraz formowaniu właściwych postaw społecznych i zawodowych (Strategia rozwoju szkolnictwa wyższego 2010–2020... 2009). Zmiany te wyrażają się w ewolucji podejścia do zasad tworzenia planów studiów i programów nauczania. Dotychczas były one ukierunkowane na zdobycie przez studentów określonych zasobów wiedzy, natomiast obecnie powinny uwzględniać ich przydatność kształtowania przyszłej pozycji zawodowej absolwentów.

W ciągu dwóch dziesięcioleci liczba studentów w Polsce wzrosła ponadczterokrotnie (Dane statystyczne o szkolnictwie wyższym, <http://www.nauka.gov.pl/szkolnictwo-wyzsze/dane-statystyczne-o-szkolnictwie-wyzszym>). Wśród nich istotną populację stanowią osoby uczące się na kierunkach ekonomicznych. Wskazane postulaty zmiany podejścia do istoty kształcenia dotyczą zatem również studentów kierunków ekonomicznych. Oprócz wykształ-

cenia ogólnego – teoretycznego absolwent uczelni ekonomicznej powinien dysponować odpowiednim zasobem wiedzy z zakresu praktyki gospodarczej. Mogą temu służyć sporządzone przez studentów w trakcie zajęć dydaktycznych plany działania przedsiębiorstw (businessplany), analizy, budżety, projekty itp., dotyczące konkretnych przedsiębiorstw bądź problemów. Wiedzę taką studenci mogą też uzyskiwać w trakcie omawiania studiów przypadków. Oprócz teoretycznej znajomości problemów dotyczących działalności gospodarczej studenci powinni nabyć umiejętności rozwiązywania rzeczywistych problemów przedsiębiorstw. Pewnej wiedzy praktycznej, a przede wszystkim umiejętności zawodowych dostarczają praktyki zawodowe. Stwarzają one też możliwość skonfrontowania przez studentów teorii z rzeczywistością gospodarczą. W ich rezultacie absolwenci studiów ekonomicznych dysponują określoną wiedzą i umiejętnościami, które ułatwiają im adaptację w miejscu pracy (Uczelnia oparta na wiedzy... 2005).

Podstawowym celem praktyk zawodowych, odbywanych przez studentów Wydziału Ekonomicznego Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego w Szczecinie, jest zdobycie wiedzy i umiejętności uzupełniających i pogłębiających wiedzę zdobytą podczas zajęć dydaktycznych. Celem praktyk jest też stworzenie możliwości potwierdzenia i rozwoju kompetencji zawodowych studentów uzyskanych w ramach wybranego kierunku kształcenia i / lub specjalności, a także kształtowanie postaw wobec potencjalnych pracodawców i współpracowników.

Do odbycia praktyki zawodowej są zobowiązani studenci studiów I stopnia na kierunkach ekonomia i zarządzanie. Studencka praktyka zawodowa powinna trwać nie krócej niż 3 tygodnie, tj. 15 dni roboczych, i powinna być zaliczona do końca 4. semestru studiów.

Praktyki zawodowe mogą być realizowane w wybranej przez studenta albo wskazanej przez kierownika praktyk jednostce gospodarczej lub instytucji w kraju lub za granicą. Charakter zajęć wykonywanych przez studenta w trakcie praktyki powinien odpowiadać programowi praktyk.

Istnieje możliwość potraktowania praktyk jako kompetencji nabytych przez studentów podczas pracy i staży zawodowych, prowadzenia działalności gospodarczej lub udziału w obozach i badaniach naukowych.

W roku akademickim 2010 / 2011 studenckie praktyki zawodowe zrealizowało 160 studentów I i II roku studiów stacjonarnych I stopnia na kierunkach ekonomia i zarządzanie. Przed rozpoczęciem praktyk z zakładami pracy były podpisywane indywidualne umowy. Rozliczenie i zaliczenie studenckiej praktyki zawodowej odbywało się po przedłożeniu kierownikowi praktyk (pełnomocnikowi dziekana ds. studenckich praktyk zawodowych) zaświadczenia z zakładu pracy potwierdzającego odbycie praktyki oraz po przedstawieniu pisemnego i ustnego sprawozdania z praktyki. Zaliczanie praktyk odbywało się w dwu- lub trzyosobowych grupach. Przedmiotem weryfikacji były wiedza, umiejętności i kompetencje personalne i społeczne uzyskane przez praktykantów podczas praktyk zawodowych.

Po zaliczeniu praktyk studenci zostali poproszeni o udział w badaniu ankietowym.

Celem niniejszego artykułu jest próba identyfikacji efektów kształcenia uzyskanych przez studentów, którzy w roku akademickim 2010 / 2011 odbyli studenckie praktyki zawodowe, i odniesienia nabytych w trakcie kształcenia (w tym podczas praktyk) kompetencji do oczekiwań pracodawców wobec pracowników. Wnioski wyciągnięte z przeprowadzonych

badań mogą być użyteczne podczas określania efektów kształcenia na kierunkach ekonomia i zarządzanie oraz zmian w organizacji praktyk zawodowych dla studentów Wydziału Ekonomicznego ZUT w Szczecinie.

MATERIAŁ I METODY

Opracowanie artykułu poprzedziły badania empiryczne zrealizowane wśród studentów Wydziału Ekonomicznego Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego w Szczecinie. Badania miały formę wywiadów bezpośrednich przeprowadzonych w grupie 159 studentów I i II roku studiów stacjonarnych I stopnia na kierunkach ekonomia i zarządzanie, którzy w roku akademickim 2010 / 2011 zrealizowali studenckie praktyki zawodowe. Analizą objęto również sprawozdania z praktyk złożone przez studentów w roku akademickim 2010 / 2011. Integralną część badań empirycznych stanowiły badania ankietowe. Ankieta badawcza została skierowana do studentów II roku¹ studiów stacjonarnych I stopnia na kierunkach ekonomia i zarządzanie, którzy w roku akademickim 2010/2011 zaliczyli praktyki zawodowe.

Wykorzystany do badań kwestionariusz ankiety zawierał pytania, które dotyczyły:

- a) kompetencji uzyskanych przez studentów w trakcie studenckich praktyk zawodowych;
- b) opinii studentów na temat oczekiwań pracodawców wobec pracowników, w tym absolwentów kierunków ekonomia i zarządzanie;
- c) opinii i oczekiwań studentów wobec organizacji studenckich praktyk zawodowych.

W badaniach ankietowych studenci brali udział dobrowolnie, a kwestionariusze ankiet były wypełniane anonimowo. Badana próba obejmowała 78 osób, wśród których 45 osób było studentami kierunku ekonomia, a 33 osoby były studentami kierunku zarządzanie.

WYNIKI I DYSKUSJA

Analiza wyników badań empirycznych wykazała, że w roku akademickim 2010 / 2011 studenci kierunków ekonomia i zarządzanie realizowali praktyki w przedsiębiorstwach i instytucjach umożliwiających realizację celów i efektów kształcenia założonych w ogólnym programie studiów.

W analizowanym okresie studenci odbywali praktyki w przedsiębiorstwach prowadzących różnego rodzaju działalność gospodarczą, w podmiotach nieprowadzących działalności gospodarczej oraz w jednostkach sektora finansów publicznych. W szczególności studenci odbywali praktyki w:

- podmiotach zajmujących się działalnością w zakresie pośrednictwa w obrocie nieruchomościami oraz podmiotach zajmujących się zarządzaniem (administrowaniem) nieruchomościami – 18% studentów kierunku ekonomia i 33% studentów kierunku zarządzanie;
- biurach zajmujących się prowadzeniem ksiąg podatkowych i rachunkowych – 17% studentów z kierunku ekonomia i 8% studentów z kierunku zarządzanie;

¹ W badaniach ankietowych wzięło również udział 10 studentów I roku. Ze względu na niewielką reprezentację studentów I roku wyników badań nie uogólniono i nie uwzględniono.

– instytucjach finansowych, w tym w bankach – 12% studentów z kierunku ekonomia i 6% studentów z kierunku zarządzanie;

– jednostkach administracji samorządowej i rządowej, w tym: w różnych wydziałach urzędów jednostek samorządu terytorialnego, w urzędach skarbowych, w agencjach rządowych – 29% studentów z kierunku ekonomia i 26% studentów z kierunku zarządzanie;

– innych podmiotach – 24% studentów z kierunku ekonomia i 27% studentów z kierunku zarządzanie.

Analizując miejsca odbywania praktyk, należy stwierdzić, że studenci realizowali praktyki zawodowe w pobliżu swojego miejsca zamieszkania. Jedynie 37% studentów odbywało praktyki w Szczecinie. Pozostali studenci odbywali praktyki poza Szczeciniem, w większości w miejscowościach województw zachodniopomorskiego i lubuskiego. Kilku studentów realizowało praktykę w innych miejscowościach w Polsce, natomiast 1 studentka zrealizowała praktykę w Norwegii.

Przeważnie studenci odbywali praktyki zgodnie z realizowanymi specjalnościami studiów. Zgodność wyboru miejsca praktyki ze specjalnością studiów zadeklarowało 68 respondentów, czyli 87% badanej grupy. Pozwoliło to praktykantom zweryfikować poglądy na temat zawodu / miejsca pracy i oczekiwań wobec przyszłej pracy zawodowej. Potwierdzenie posiadanych wcześniej poglądów i wyobrażeń o zawodzie i miejscu pracy zadeklarowało 82% respondentów (tab. 1). Pytania dotyczyły też trafności wyboru kierunku studiów i specjalności. Spośród 64 studentów, którzy odpowiedzieli na te pytania, 91% wskazało, że wybrało właściwy kierunek studiów, natomiast już tylko 80% respondentów wskazało, że wybrało właściwą specjalność.

Tabela 1. Trafność wyboru kierunku i specjalności studiów

Pytanie	Odpowiedź	Liczba respondentów na kierunku		Razem	
		ekonomia	zarządzanie	liczba	%
Praktyka potwierdziła moje wcześniejsze poglądy na temat danego zawodu / miejsca pracy	tak	34	30	64	82
	nie	10	3	13	17
	brak odpowiedzi	1	0	1	1
	razem	45	33	78	100
Właściwie wybrałam(-em) kierunek studiów	tak	31	27	58	91
	nie	2	0	2	3
	brak odpowiedzi	1	3	4	6
	razem	34	30	64	100
Właściwie wybrałam(-em) specjalność studiów	tak	28	23	51	80
	nie	5	2	7	11
	brak odpowiedzi	1	5	6	9
	razem	34	30	64	100

Podczas badań studenci zostali zapytani o zasadność umieszczenia w programie studiów praktyk studenckich. Nieco ponad 82% respondentów (64 studentów) stwierdziło, że w związku z wyżej wyrażonymi poglądami praktyki studenckie są potrzebne. Nieco ponad 37% respondentów (29 osób) stwierdziło, że trwają one zbyt krótko. Wśród uwag szczegółowych znalazły się stwierdzenia, że praktyki powinny być organizowane w trakcie semestru. Szczegółowy rozkład odpowiedzi zawiera tab. 2.

Tabela 2. Zasadność ujęcia studenckich praktyk zawodowych w programie studiów

Pytanie	Odpowiedź	Liczba respondentów na kierunku		Razem	
		ekonomia	zarządzanie	liczba	%
Studenckie praktyki zawodowe są potrzebne podczas studiów	tak	34	29	64	81
	nie	4	4	8	10
	brak odpowiedzi	7	0	7	9
	razem	45	33	78	100
Studenckie praktyki zawodowe trwają zbyt krótko	tak	17	12	29	37
	nie	19	15	34	44
	brak odpowiedzi	9	6	15	19
	razem	45	33	78	100

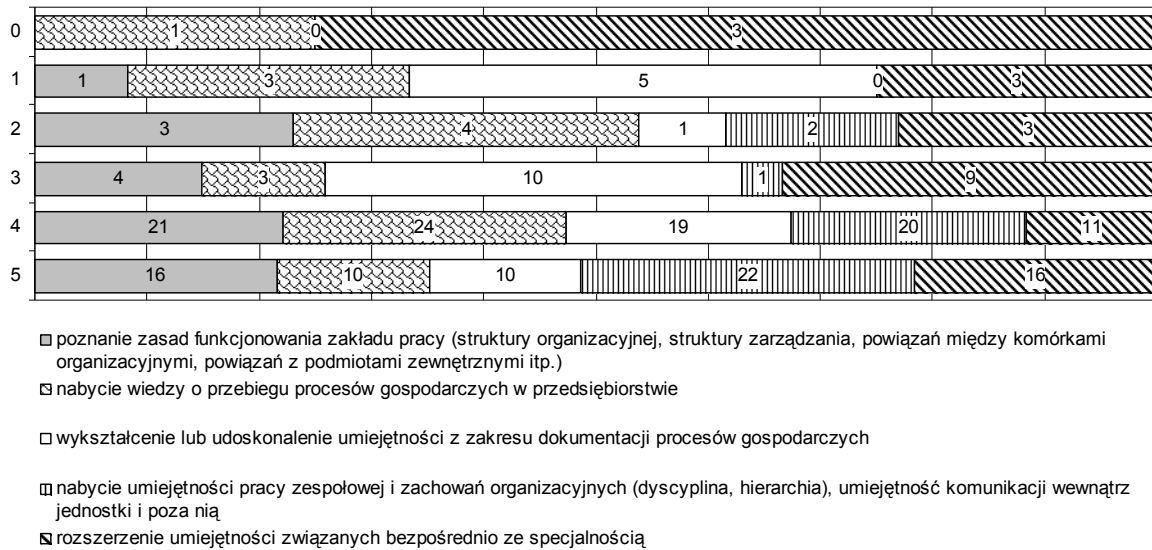
Studenci oceniając efekty kształcenia uzyskane podczas praktyk zawodowych, udzielali odpowiedzi na pytania dotyczące efektów kształcenia (tab. 3).

Tabela 3. Realizacja efektów kształcenia podczas praktyk zawodowych według opinii badanych studentów

Efekt kształcenia	Ocena					
	0	1	2	3	4	5
Poznanie zasad funkcjonowania zakładu pracy (struktury organizacyjnej, struktury zarządzania, powiązań między komórkami organizacyjnymi, powiązań z podmiotami zewnętrznymi itp.)	0	1	4	8	33	32
Nabycie umiejętności pracy zespołowej i zachowań organizacyjnych (dyscyplina, hierarchia), umiejętność komunikacji wewnątrz jednostki i poza nią	0	0	5	5	30	38
Nabycie wiedzy o przebiegu procesów gospodarczych w przedsiębiorstwie	2	4	7	8	40	17
Wykształcenie lub udoskonalenie umiejętności z zakresu dokumentacji procesów gospodarczych	0	7	4	16	36	15
Rozszerzenie umiejętności związanych bezpośrednio ze specjalnością	4*	5*	4	18	20	27

* Studenci, którzy nie realizowali praktyk zgodnie ze specjalnością studiów.

Stopień uzyskania wskazanych efektów studenci oceniali w skali 0–5, gdzie 0 oznaczało odpowiedź neutralną (nie dotyczy, nie wiem, nie mam zdania), 1 oznaczało brak efektu, natomiast 5 – pełną realizację efektu kształcenia (ocena bardzo dobra). Wyniki odpowiedzi na pytania o efekty kształcenia przedstawiono w tab. 3, zaś wzajemne relacje między nimi – na rys. 1 i 2.

Rys. 1. Realizacja efektów kształcenia podczas praktyk zawodowych według opinii studentów kierunku ekonomia

Jak wynika z danych przedstawionych na rys. 1, studenci kierunku ekonomia wskazali jako efekty praktyki zawodowej:

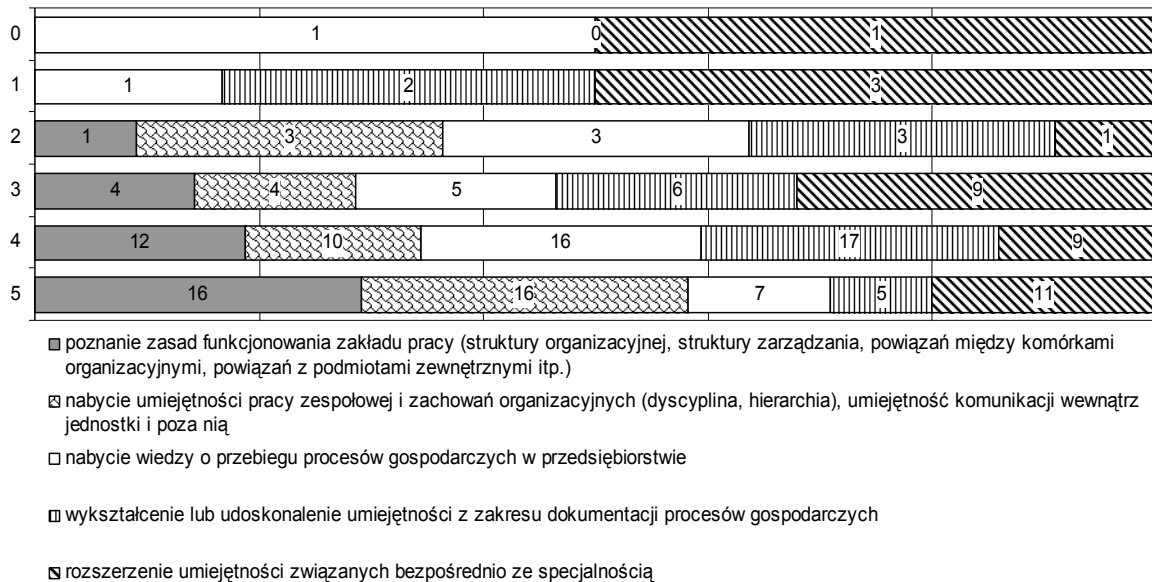
- nabycie w stopniu dobrym i bardzo dobrym umiejętności pracy zespołowej i poznanie zachowań organizacyjnych (42 studentów, czyli 93% respondentów);
- poznanie zasad funkcjonowania jednostki gospodarczej przynajmniej w stopniu dobrym (37 respondentów, czyli 82%) oraz poznanie przebiegu procesów gospodarczych w jednostce w stopniu przynajmniej dobrym (34 ankietowanych, tj. 76%);
- rozszerzenie wiedzy i umiejętności związanych z realizowaną specjalnością w stopniu dobrym i bardzo dobrym (27 osób, czyli 60% respondentów).

Jedna osoba stwierdziła natomiast, że nie nabyła żadnej wiedzy na temat zasad funkcjonowania jednostki, 3 respondentów wskazało, że nie nabyło wiedzy na temat procesów gospodarczych zachodzących w przedsiębiorstwie, 5 respondentów nie poznało zasad ich dokumentowania, natomiast 3 respondentów wskazało, że nie rozszerzyło umiejętności związanych ze specjalnością; tę ostatnią grupę stanowili studenci, którzy realizowali praktykę niezgodnie ze specjalnością.

Analizując informacje przedstawione na rys. 2, należy stwierdzić, że studenci kierunku zarządzanie jako efekty praktyki zawodowej wskazali:

- poznanie w stopniu dobrym i bardzo dobrym zasad funkcjonowania jednostki gospodarczej (28 spośród 33 respondentów, czyli 85% badanych) oraz nabycie wiedzy o przebiegu procesów w niej zachodzących (23 badanych, tj. 70%); 2 badanych wskazało, że takiej wiedzy nie nabyło;
- nabycie w stopniu dobrym i bardzo dobrym umiejętności pracy zespołowej i poznanie zachowań organizacyjnych (26 respondentów, czyli 79%);
- nabycie umiejętności dokumentowania procesów gospodarczych przynajmniej w stopniu dobrym (22 respondentów); 2 badanych wskazało, że takich umiejętności nie nabyło;

- rozszerzenie wiedzy i umiejętności związanych z realizowaną specjalnością (29 osób); 3 osoby wskazały, że takiej wiedzy i umiejętności nie rozszerzyły;
- poznanie specjalistycznego oprogramowania używanego w danym przedsiębiorstwie / branży (76% respondentów).

Rys. 2. Realizacja efektów kształcenia podczas praktyk zawodowych według opinii studentów kierunku zarządzanie

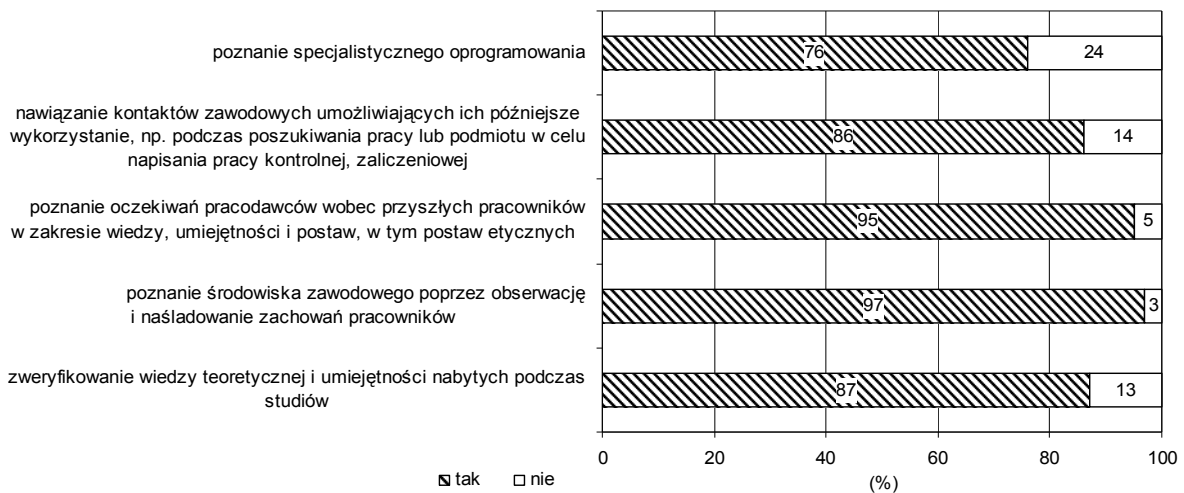
Wyniki badań ankietowych dotyczących efektów kształcenia uzupełniają wyniki analizy informacji ujętych w sprawozdaniach z realizacji praktyk, potwierdzonych przez zakład pracy. W dokumentach tych studenci jako efekty kształcenia zrealizowane podczas praktyki wskazywali m.in.:

- 1) poznanie i umiejętność sporządzania dokumentacji przetargowej, podatkowej, finansowej i płacowo-kadrowej – zasady jej sporządzania, obiegu, kontroli i archiwizacji, znaczenie tej dokumentacji;
- 2) nabycie umiejętności pozyskiwania informacji na potrzeby prowadzonej działalności, przygotowywania ofert handlowych, obsługi klienta;
- 3) poznanie i umiejętność obsługi specjalistycznego oprogramowania komputerowego – wśród programów komputerowych najczęściej obsługiwanych przez praktykantów w zakładach pracy były:
 - programy finansowo-księgowo i płacowo-kadrowe, np. Symfonia Forte, Axapta, AGA, Buchalter, Rachmistrz, Płatnik, Optima;
 - programy komputerowe i bazy danych wykorzystywane przez biura obrotu nieruchomości i zarządców nieruchomości, spółdzielnie mieszkaniowe, zakłady gospodarki komunalnej, np. E-Biuro, Cennik, Mieszczanin, BK ZBILK, Czysze WSP;
 - inne specjalistyczne programy, np. Sitgmin, Ewmapa, Gmina2.

Odpowiedzi na pytania dotyczące tego, co umożliwiła respondentom praktyka, przedstawiono w tab. 4, zaś relacje między nimi – na rys. 3.

Tabela 4. Pozostałe efekty praktyk zawodowych według opinii badanych studentów

Praktyka umożliwiła	Kierunek studiów			
	ekonomia		zarządzanie	
	tak	nie	tak	nie
Zweryfikowanie wiedzy teoretycznej i umiejętności nabytych podczas studiów	37	8	31	2
Poznanie środowiska zawodowego poprzez obserwację i naśladowanie zachowań pracowników	44	1	32	1
Poznanie oczekiwań pracodawców wobec przyszłych pracowników w zakresie wiedzy, umiejętności i postaw, w tym postaw etycznych	44	1	30	3
Nawiązanie kontaktów zawodowych umożliwiających ich późniejsze wykorzystanie, np. podczas poszukiwania pracy lub podmiotu w celu napisania pracy kontrolnej, zaliczeniowej	37	8	30	3
Poznanie specjalistycznego oprogramowania	34	11	25	8

Rys. 3. Pozostałe efekty kształcenia zrealizowane podczas praktyk zawodowych według opinii badanych studentów

Jak wynika z zestawionych w tab. 4 odpowiedzi na pytania o efekty kształcenia, studenci podczas praktyk:

- poznali środowisko zawodowe poprzez obserwację i naśladowanie zachowań pracowników – 97% respondentów;
- poznali oczekiwania pracodawców wobec przyszłych pracowników w zakresie wiedzy, umiejętności i postaw, w tym postaw etycznych – ten efekt wskazało 95% ankietowanych;
- zweryfikowali wiedzę teoretyczną i umiejętności nabyte podczas studiów – 87% badanych.

Znaczna część studentów zadeklarowała nawiązanie podczas praktyk kontaktów zawodowych umożliwiających ich późniejsze wykorzystanie, np. podczas poszukiwania pracy lub podczas zbierania materiałów. Część respondentów wskazała, że podczas praktyk poznała przede wszystkim specjalistyczne oprogramowanie.

Studenci odpowiadali też na pytanie: Jakie według Twojej opinii są oczekiwania pracodawców wobec pracowników (na podstawie obserwacji podczas praktyk)? Studenci okre-

ślali oczekiwania w skali od 0 do 5, gdzie 0 oznaczało brak oczekiwań, 5 – bardzo duże oczekiwania. Wyniki odpowiedzi przedstawiono w tab. 5.

Tabela 5. Oczekiwania pracodawców wobec pracowników w zakresie wiedzy i umiejętności według opinii badanych studentów

Kompetencje w zakresie wiedzy i umiejętności	Brak odpowiedzi	Ocena					
		0	1	2	3	4	5
Znajomość przepisów prawa gospodarczego	0	3	2	5	24	34	10
Umiejętność interpretowania przepisów	0	1	3	8	21	25	20
Umiejętność organizowania pracy własnej	0	0	0	2	11	28	37
Umiejętność organizowania pracy zespołowej i kierowania zespołem	1	2	0	3	15	31	26
Umiejętność nawiązywania kontaktów z klientami / prowadzenia rozmów / negocjacji	0	2	2	4	15	23	32
Znajomość i umiejętność obsługi komputera / oprogramowania	0	2	0	2	8	22	44
Sumiennność, rzetelność	0	0	0	1	9	19	49
Uczciwość (etyka)	1	0	0	2	7	15	53
Pewność siebie	0	0	0	3	10	30	35
Pracowitość	3	0	1	1	2	21	50

Jak wynika z informacji przedstawionych w tab. 5, według:

– ponad połowy respondentów (44 studentów) pracodawcy oczekują od pracowników przynajmniej dobrej znajomości przepisów prawa; 45 respondentów (ok. 60%) uważa, że pracownik raczej powinien umieć dobrze te przepisy interpretować;

– większości studentów (65 osób, tj. 83% badanych) pracodawcy oczekują od pracowników umiejętności organizowania pracy własnej; mniej badanych (57 osób, tj. 78% respondentów) uważa natomiast, że pracodawcy oczekują, że pracownicy będą umieli dobrze zorganizować pracę innych osób;

– 2 studentów pracodawcy nie oczekują od pracowników uczciwości, 1 respondent uważa, że pracodawcy nie liczą na sumiennosc² pracowników w wykonywaniu obowiązków zawodowych.

Analiza odpowiedzi udzielonych przez respondentów wykazała też, że według opinii pojedynczych studentów pracodawcy oczekują od pracowników pokory, posiadania zdolności uczenia się oraz znajomości szcześcińskiego rynku pracy.

Podczas badań pytano studentów o sposób zaliczania praktyk. Odpowiedzi na to pytanie udzieliło 61 spośród 78 respondentów. Zdecydowana większość, bo 58 osób (95% badanych) wskazało, że sposób ten jest właściwy, natomiast 3 osoby – że nie jest właściwy. Tylko jedna osoba uzasadniła swoją negatywną ocenę stwierdzeniem, że zaliczanie praktyki trwało zbyt krótko. Z kolei wśród propozycji studentów, dotyczących usprawnienia sposobu zaliczania praktyk, znalazła się uwaga, że zaliczenie powinno być przeprowadzone za pomocą testu i w czasie semestru lub na początku października.

² Przez pojęcie to należy rozumieć między innymi uczciwość, rzetelność, prawdomówność, pracowitość, profesjonalizm, punktualność, dotrzymanie terminów. Bez tych cech nie sposób uzyskać zaufania zarówno pracodawcy, jak i współpracowników.

PODSUMOWANIE

Doświadczenie w zakresie organizacji praktyk, analiza dokumentacji dotyczącej studenckich praktyk zawodowych oraz analiza wyników badań ankietowych na temat praktyk zawodowych, zrealizowanych w roku akademickim 2010 / 2011 przez studentów Wydziału Ekonomicznego ZUT w Szczecinie, pozwoliły na sformułowanie następujących wniosków:

1. Kształcenie studentów na uczelniach wyższych powinno być ukierunkowane na potrzeby gospodarki. Według studentów pracodawcy oczekują od pracowników zarówno posiadania wiedzy teoretycznej, jak i umiejętności. Jest zatem uzasadnione umieszczanie studenckich praktyk zawodowych w programach studiów. Umożliwiają one studentom nabycie umiejętności uzupełniających lub porządkujących wiedzę uzyskaną podczas studiów. Praktyka zawodowa jest okazją do poznania procesów zachodzących w danym przedsiębiorstwie, umożliwia nabycie umiejętności dokumentowania tych procesów, poznanie i nabycie umiejętności posługiwania się specjalistycznymi narzędziami informatycznymi wspomagającymi procesy informacyjne i / lub decyzyjne zachodzące w przedsiębiorstwie. Praktyka zawodowa umożliwia również formowanie postaw społecznych i personalnych. Podczas praktyki studenci uczą się pracy w zespole, poznają zachowania organizacyjne i kształtują umiejętność organizowania pracy.

2. W zakresie organizacji studenckich praktyk zawodowych należy dążyć do opracowywania spersonalizowanych programów praktyk dla studentów poszczególnych specjalności. Pożądane byłoby każdorazowe uzgadnianie szczegółowych programów praktyk z zakładami pracy. Uwagę należy też zwracać na wybór zakładu pracy, w którym studenci podejmują praktyki.

3. Należy utrzymać przeprowadzanie wśród praktykantów badań ankietowych, zachęcając do udziału w nich coraz większej liczby praktykantów. Badaniami należy objąć również pracodawców – rozpoczęto je w 2010 roku i kontynuowano w 2011 roku, przeprowadzając pilotażowe badania oczekiwań pracodawców wobec studentów i absolwentów kierunków ekonomia i zarządzanie, w tym także absolwentów Wydziału Ekonomicznego ZUT w Szczecinie.

PIŚMIENNICTWO

Bednarz N. Praktyki zawodowe – za i przeciw, http://www.fundacja.edu.pl/organizacja/_referaty/23.pdf, dostęp dn. 10.10.2011 r.

Dane statystyczne o szkolnictwie wyższym, <http://www.nauka.gov.pl/szkolnictwo-wyzsze/dane-statystyczne-o-szkolnictwie-wyzszym/>, dostęp dn. 10.10.2011 r.

Strategia rozwoju szkolnictwa wyższego 2010–2020. Projekt środowiskowy. 2009. Warszawa, Wydaw. UW.

Uczelnia oparta na wiedzy. Organizacja procesu dydaktycznego oraz zarządzanie wiedzą w ekonomicznym szkolnictwie wyższym. 2005. Red. T. Gołębiowski, M. Dąbrowski, B. Mierzejewska. Warszawa, Fundacja Promocji i Akredytacji Kierunków Ekonomicznych.

Ustrzycki A. 2007. Oczekiwania pracodawców wobec kwalifikacji pracowników. Kompleksowe badanie zapotrzebowania rynku pracy kadr kwalifikowanych województwa opolskiego w celu dostosowania oferty edukacyjnej i szkoleniowej do jego potrzeb. Opole, Wyższa Szkoła Zarządzania i Administracji w Opolu.